

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Identifikacijska
naljepnica

PAŽLJIVO NALIJEPI TI

SOC

SOCIOLOGIJA

OGLEDNI ISPIT

DRŽAVNA MATURA 2021./2022.

SOC.00.HR.T.K1.24

45340

Način **označavanja odgovora** na listu za odgovore:

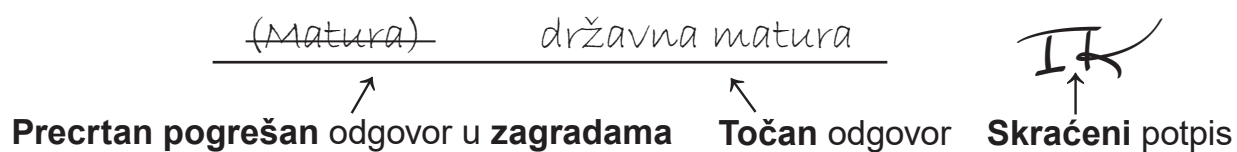
Način **ispravljanja pogrešaka** na listu za odgovore:

Prepisan točan odgovor

Skraćeni potpis

Način **ispravljanja pogrešaka** u ispitnoj knjižici:

OPĆE UPUTE

Pozorno pročitajte **sve** upute i **slijedite ih**.

Ne okrećite stranicu i **ne rješavajte** zadatke dok to **ne odobri** voditelj ispitne prostorije.

Nalijepite identifikacijske naljepnice na **sve** ispitne materijale koje ste dobili u sigurnosnoj vrećici.

Ispit traje **90** minuta.

Ispred svake skupine zadataka **uputa** je za rješavanje. **Pozorno** je pročitajte.

Možete pisati po listu za **koncept**, ali se njegov sadržaj **neće bodovati**.

Pišite **čitko**. **Nečitki** odgovori bodovat će se s **nula (0)** bodova.

Na **2.** stranici ove ispitne knjižice prikazan je način **označavanja odgovora** i načini **ispravljanja pogrešaka**. Pri **ispravljanju** pogrešaka potrebno je staviti **skraćeni** potpis. **Zabranjeno** je potpisati se **punim** imenom i prezimenom.

Upotrebljavajte **isključivo kemijsku** olovku kojom se piše **plavom** ili **crnom** bojom.

Kada riješite zadatke, **provjerite** odgovore.

Želimo Vam mnogo uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima **24** stranice, od toga **3 prazne**.

I. Zadatci višestrukoga izbora

U sljedećim zadatcima **od više** ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan. **Točne** odgovore morate označiti znakom **X** na **listu za odgovore**. **Točan** odgovor donosi **jedan bod**.

1. Koju **metodu** primjenjuje sociolog u **istraživanju** svakodnevice beskućnika tijekom kojega **participira** u **svim** njihovim aktivnostima i načinu života?

A. anketu
B. analizu sadržaja
C. promatranje sa sudjelovanjem
D. sekundarnu analizu

(1 bod)

2. Za koji su tip društva karakteristični **masovna** proizvodnja i **preseljavanja** ljudi **iz sela** u gradove?

A. za lovačko-skupljačko društvo
B. za pastirsko i ratarsko društvo
C. za društva tradicionalnih država
D. za industrijsko društvo

(1 bod)

3. Koja sociološka perspektiva tumači **društvo** kao **sustav** sastavljen od međusobno **povezanih** dijelova koji imaju određenu **ulogu** i pridonose održavanju **stabilnosti** društva?

- A. feministička
- B. funkcionalistička
- C. interakcionistička
- D. konfliktna

(1 bod)

4. Koja se teorijska perspektiva temelji na **Weberovu** proučavanju **društvenoga** djelovanja pojedinaca te **interpretaciji** takvoga djelovanja?

- A. feministička
- B. funkcionalistička
- C. interakcionistička
- D. konfliktna

(1 bod)

5. Kojom se od navedenih metoda u **kratkome** vremenu istražuju glasačke **preferencije** birača u svrhu **predviđanja** izbornih rezultata na predsjedničkim izborima?

- A. anketom
- B. eksperimentom
- C. promatranjem sa sudjelovanjem
- D. analizom povijesnih dokumenata

(1 bod)

Sociologija

6. Koja se od navedenih tvrdnja odnosi na značajku **Weberova** idealnoga tipa **birokracije**?

- A. Službenici posjeduju sredstva na kojima rade.
- B. Službenici samostalno odlučuju o izvršavanju radnih zadataka.
- C. Službenici moraju imati kvalifikacije za obavljanje svojega posla.
- D. Službenici neformalnom interakcijom uspješno vode organizaciju.

(1 bod)

7. Koja se od navedenih tvrdnja odnosi na **opću značajku kulture**?

- A. Kultura je nepromijenjiva.
- B. Kultura se stječe genetskim nasljeđem.
- C. Kultura se temelji na simbolima i jeziku.
- D. Kultura je jednodimenzionalna društvena pojava.

(1 bod)

8. Koji je stratifikacijski sustav obilježio **europsko feudalno društvo**?

- A. kastinski
- B. klasni
- C. robovlasnički
- D. staleški

(1 bod)

9. Koja je **osnova** za stjecanje društvenoga statusa **međunarodno poznatoga** pisca?

- A. etnička pripadnost
- B. klasna pripadnost
- C. obiteljsko podrijetlo
- D. osobno postignuće

(1 bod)

10. Koji je temeljni **izvor** identiteta **osnova** za priključivanje primjerice **feminističkome** pokretu?

- A. etnicitet
- B. klasa
- C. rod
- D. srodstvo

(1 bod)

11. U kojoj vrsti **obitelji** najvažnije **financijske** odluke **zajednički** donose žena i muškarac?

- A. u egalitarnoj
- B. u matrijarhalnoj
- C. u patrilokalnoj
- D. u patrijarhalnoj

(1 bod)

Sociologija

12. Na koju se **vrstu gomile** odnosi primjer međusobno **nepoznatih** ljudi koji na autobusnoj stanici čekaju javni prijevoz?

- A. na aktivnu
- B. na ekspresivnu
- C. na konvencionalnu
- D. na slučajnu

(1 bod)

13. Koja je od navedenih društvenih institucija zadužena za **formalnu sekundarnu socijalizaciju** djece?

- A. obitelj
- B. škola
- C. grupa vršnjaka
- D. masovni mediji

(1 bod)

14. Na koji se od navedenih pojmova odnosi primjer **odličnoga** učenika koji **nije pročitao** zadanu **lektiru** koju je trebao pročitati?

- A. na skup uloga
- B. na konflikt uloga
- C. na idealnu ulogu
- D. na zbiljsku ulogu

(1 bod)

15. Kako se naziva **znanost** čiji su osnovni pojmovi primjerice **stopa nataliteta**, stopa **mortaliteta** te **rast** svjetskoga stanovništva?

- A. demografija
- B. filozofija
- C. fizika
- D. psihologija

(1 bod)

16. Kojoj **vrsti kulture** pripada primjerice izvedba **klasičnoga baleta** „Labuđe jezero” u kazalištu?

- A. narodnoj
- B. visokoj
- C. masovnoj
- D. popularnoj

(1 bod)

II. Zadatci kratkoga odgovora

U sljedećim zadatcima odgovorite **kratkim** odgovorom (**riječju**, s nekoliko **riječi** ili **jednostavnom** rečenicom).
Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u **ispitnoj knjižici**.
Točan odgovor donosi **jedan bod**.

17. Kako **C. Wright Mills** naziva sposobnost **razumijevanja** odnosa pojedinca i društva?

(1 bod)

18. Koji sociolog razlikuje **manifestne** i **latentne** funkcije?

(1 bod)

19. Kako se naziva **vrsta** društvene **pokretljivosti** čija je značajka **pomicanje** pojedinaca isključivo **unutar istoga** društvenog sloja?

(1 bod)

20. Koja **vrsta društvenoga identiteta** pojedinca proizlazi iz njegova **stila života** i načina provođenja **slobodnoga** vremena poput nogometnoga **navijača** koji prati sve utakmice omiljenoga kluba?

(1 bod)

21. Kako se naziva **brak** sklopljen između **dviju osoba**?

(1 bod)

22. Na koju se **vrstu obitelji** prema obitavanju odnosi primjer **mladoga** bračnog para koji nakon vjenčanja **živi** u domaćinstvu **nevjestinih** roditelja?

(1 bod)

23. Koja se vrsta **devijantnosti** prema **teoriji etiketiranja** odnosi na primjere **krađe** uredskoga materijala od službenika ili **korištenja** službenim automobilom u **privatne** svrhe, a koji prolaze **nekažnjeno**?

(1 bod)

Sociologija

24. Na koji se **tip socijalizacije** odnosi primjer **djeteta** koje svoje **roditelje** poučava jeziku države u koju su doselili?

(1 bod)

25. Kako se naziva **sastavnica mikrorazine** društvene strukture koja je **neodvojiva** od društvenoga položaja?

(1 bod)

26. Kako se nazivaju **društvene grupe** koje svojim sportskim **uspjesima** predstavljaju **uzor** većini **mladih**, npr. popularni nogometaši Lige prvaka?

(1 bod)

27. Kako se naziva **rangirani** društveni **položaj pojedinca** na društvenoj ljestvici?

(1 bod)

28. Kako se naziva **pristup** društvenomu **napretku** usmjeren na **smanjivanje negativnoga** učinka ljudske djelatnosti **na okoliš** primjerice poticanjem korištenja **obnovljivim** izvorima energije i smanjivanjem **ekološkoga** otiska proizvodnje?

(1 bod)

III. Skupina zadataka

Sljedeći zadatci vezani su za **polazni sadržaj**.

Nakon polaznoga sadržaja slijede **dva** zadatka kratkoga odgovora u kojima morate odgovoriti **riječju**, s nekoliko **riječi** ili **jednostavnom** rečenicom.

Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u **ispitnoj knjižici**.

Svaki točan odgovor donosi **jedan bod**.

29. Pozorno **pročitajte** tekst.

Prije više od sto godina malu su djecu, osim roditelja, odgajale i čuvale bake, ujne, strine i ostala rodbina. Kad bi djeca odrasla, radila bi sa svojim roditeljima, a kasnije bi brinula za njih kad bi oni ostarjeli i ne bi više bili sposobni raditi. Danas su obitelji neolokalne i, dok roditelji rade, ulogu čuvanja njihove djece preuzeli su vrtići, a brigu o starim i nemoćnim članovima obitelji i zajednice preuzele su specijalizirane ustanove, tj. domovi za starije i nemoćne.

29.1. Kojoj **vrsti obitelji** prema sastavu pripada obitelj u kojoj se unutar zajedničkoga kućanstva **mlađi** članovi **brinu o starijim** članovima?

(1 bod)

29.2. Navedite **jednu funkciju** obitelji opisanu u **prvoj** rečenici teksta.

(1 bod)

30. Pozorno **pročitajte** tekst.

Josip želi biti odličan učenik. Na satu Sociologije želi pokazati da je zainteresiran, pozorno sluša predavanje nastavnika u razredu i aktivan je na satu.

Za vrijeme velikoga odmora s prijateljima na hodniku komentira kako ga ne zanima sociologija i da mu je stil predavanja toga nastavnika dosadan, ali da se trudi samo zbog prosjeka ocjena.

30.1. Kako se naziva **Goffmanova** teorija kojom se objašnjava Josipovo **različito ponašanje** na nastavi i tijekom odmora?

(1 bod)

30.2. Kojemu **planu** prema Goffmanu pripada Josipovo **ponašanje** na nastavi opisano u **prvome** odlomku teksta?

(1 bod)

Sociologija

31. Pozorno **pročitajte** tekst.

Stanovnici jednoga grada već dugo upozoravaju nadležne institucije i javnost na neugodne mirise, povećani broj oboljelih od respiratornih bolesti i zagađenost pitke vode u svojem kraju.

Zbog toga su organizirali tribinu o lošoj organizaciji odvoza i razvrstavanja otpada u svojoj županiji, a nakon tribine i prosvjed kako bi izrazili svoje nezadovoljstvo.

31.1. Kako se naziva **znanost** koja proučava **odnos čovjeka i okoliša** u kojemu živi te **probleme zagađenja** koji su opisani u tekstu?

(1 bod)

31.2. Kojoj vrsti **konvergirajućega kolektivnog** ponašanja pripada **prosvjed** naveden u **drugome** odlomku teksta?

(1 bod)

Sljedeći zadatci vezani su za **polazni sadržaj**.

Nakon polaznoga sadržaja slijedi **jedan** zadatak **kratkoga** odgovora u kojemu morate odgovoriti **riječju**, s nekoliko **riječi** ili **jednostavnom** rečenicom i **jedan** zadatak **produženoga** odgovora u kojemu morate odgovoriti s nekoliko **rečenica**, **jasno i sažeto**, usmjeravajući se na ono što je **bitno** za zadatak.

Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u **ispitnoj knjižici**.

Točan odgovor u zadatcima **kratkoga** odgovora donosi **jedan bod**, a u zadatcima **produženoga** odgovora donosi **jedan** ili **dva** boda.

32. Pozorno **pročitajte** tekst.

Prema Marxu, kapitalizam je u biti klasni sustav u kojem klasne odnose obilježava sukob. Premda vlasnici kapitala i radnici ovise jedni o drugima – kapitalisti trebaju rad, a radnici nadnice; ta je ovisnost neuravnotežena.

(...) Društvene se promjene zbivaju primarno pod utjecajem ekonomije. Klasni sukobi omogućuju motivaciju za povijesni razvoj – oni su „motor povijesti”. Prema Marxovim riječima, „sva je dosadašnja povijest povijest klasnih borbi”. (...)

Izvor: „Sociologija”, 2007.

Napomena: Podatci o izvoru polaznoga sadržaja bit će objavljeni u rješenjima ispita.

32.1. Kojoj sociološkoj **razini analize** pripada Marxovo **tumačenje** društva i ekonomije?

(1 bod)

32.2. Navedite i objasnite **sociološku perspektivu** koja društvene promjene objašnjava kao **povijest klasnih borbi**.

(2 boda)

33. Pozorno **promotrite** tablicu i **odgovorite** na pitanja.

Tablica 1. Usporedba bruto domaćega proizvoda pojedinih država i prihoda multinacionalnih poduzeća u 2012. godini

Država	BDP mil. \$	Multinacionalna poduzeća	Prihodi u mil. \$
Belgija	487,674	ROYAL DUTCH SHELL	484,692
Argentina	474,954	EXXON MOBIL	452,926
Austrija	398,594	WAL-MART STORES	446,950
Južna Afrika	384,315	BP	386,463
Venezuela	382,424	SINOPEC GROUP	375,214
Danska	303,527	CHINA NATIONAL PETROLEUM	352,338
Egipat	256,729	STATE GRID	259,142
Grčka	249,201	CHEVRON	245,621
Izrael	240,894	CONOCOPHILLIPS	237,727
Pakistan	231,879	TOYOTA MOTOR	235,364
Portugal	212,720	TOTAL	231,580
Irak	212,501	VOLKSWAGEN	221,551
Irska	212,501	JAPAN POST HOLDING	211.019
Češka	196,072	GLENCORE INTERNATIONAL	186,152
Rumunjska	169,384	GAZPROM	157,831

„Putovima krupnog kapitala i globalizacije”, 2017.

Napomena: Podatci o izvoru polaznoga sadržaja bit će objavljeni u rješenjima ispita.

33.1. Navedite **dvije** države čiji je **bruto** domači proizvod **manji** od godišnjega **prihoda** Volkswagena.

(1 bod)

33.2. Na koje se **dvije** izravno povezane **dimenzije globalizacije** odnose podatci iz tablice? Opišite **utjecaj** multinacionalnih kompanija na donošenje političkih **odluka vlasti** vezanih za **radno zakonodavstvo** u državama u kojima se njihovi proizvodi proizvode.

(2 boda)

Prazna stranica

Prazna stranica

Prazna stranica